

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. K.**, zastoupený JUDr. Alžbětou Prchalovou, advokátkou se sídlem Dřevařská 25, 602 00 Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 6. 2005, č. j. 36 Az 119/2004 - 40,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou osobně dne 8. 9. 2005 se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 4. 2004, č. j. OAM-849/VL-10-ZA09-2004. Tímto správním rozhodnutím mu nebyl udělen azyl pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Současně bylo rozhodnuto, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování podle § 91 téhož zákona.

Stěžovatel ve své kasační stížnosti namítá, že ministerstvo dostatečně nezohlednilo jeho situaci. Uvedl, že je pravdou, že nebyl pronásledován takovým způsobem, jak to vyžaduje § 12 zákona o azylu, ale nemohl se obrátit na jakoukoliv instituci s žádostí o pomoc, neboť jsou na Ukrajině provázané s mafií. Stěžovatel také upozornil na skutečnost, že za pronásledování se pro účely zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem. Konstatoval, že má za to, že zákon o azylu by měl chránit občany států, kde není možné se domáhat svých práv cestou policie, soudů a jiných státních institucí, což je i případ Ukrajiny. V této souvislosti odkázal na hodnocení Ministerstva zahraniční USA o dodržování lidských práv na Ukrajině, ze kterého vycházelo i Ministerstvo vnitra při svém rozhodování. Tvrdil, že je pochopitelné, že se bez prostředků na úplatky nemohl obrátit na policii či jinou státní instituci s žádostí o pomoc.

Stěžovatel dále uvedl, že má odůvodněný strach z pronásledování ze strany věřitelů. Konstatoval, že již v minulosti legálně v ČR žil, má k ní velmi kladný vztah a byl by rád, kdyby mu bylo umožněno zde legálně pobývat. Návrat na Ukrajinu by pro něho znamenal bezprostřední ohrožení jeho osoby. S ohledem na to uvedl, že jeho případ je případem hodným zvláštního zřetele v souladu s § 14 zákona o azylu.

Současně v rámci kasační stížnosti požádal stěžovatel o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný k předmětné kasační stížnosti vyjádření nepodal.

Ze správního spisu žalovaného Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti: Žádost o udělení azylu podal stěžovatel dne 2. 3. 2004 a pohovor k této žádosti s ním byl proveden dne 8. 4. 2004. Stěžovatel v žádosti o udělení azylu uvedl, že v průběhu krátké doby zemřelo vícero jeho blízkých příbuzných, kteří žili jednak na Ukrajině, jednak v Rusku, což u něho a jeho sestry vyvolalo zvýšené finanční výdaje např. kvůli nutnosti převozu ostatků. Proto si vypůjčil peníze. Dluh měl vrátit do půl roku. Odjel do (Spojených – pozn. NSS) arabských emirátů, aby si tam peníze vydělal, ale to se nepovedlo. Nyní po něm věřitel požaduje vrácení dluhu, a když mu peníze nedal, fyzicky ho napadl. Protože z věřitele měl strach a neměl žádnou možnost získat peníze, rozhodl se odjet do ČR. V ručně psaném prohlášení uvedl, že o azyl žádá, protože nemůže vrátit dluh. Ve výše zmíněném pohovoru pak tyto skutečnosti potvrdil a konkretizoval. Doplnil, že následující den po fyzickém napadení a neoprávněném zadržování svými věřiteli podal stížnost na policii. Konstatoval, že to byla ústní stížnost a spíše konzultace a porada. Radil se tak s kamarádem, který je policejním důstojníkem. Uvedl, že stížnost nebyla sepsána a vlastně ani podána, protože kamarád mu to rozmluvil.

Žalovaný svým rozhodnutím ze dne 24. 4. 2004, č. j. OAM-849/VL-10-ZA09-2004 azyl stěžovateli podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu neudělil. Současně bylo rozhodnuto, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování podle § 91 téhož zákona. V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaný uvedl, že stěžovatel nebyl pronásledován ve smyslu § 12 zákona o azylu, a nesplňuje ani zákonné předpoklady pro udělení azylu podle § 13 téhož zákona. Zároveň konstatoval, že správní orgán na základě osobní situace popsané stěžovatelem v průběhu správního řízení nezjistil důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu.

Krajský soud se ve svém rozsudku ztotožnil se skutkovými i právními závěry žalovaného vyslovenými v žalobou napadeném správním rozhodnutí. Především uvedl, že potíže stěžovatele nesouvisely s některým z azylově relevantních důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Krajský soud neshledal pochybení ani v aplikaci § 14 zákona o azylu.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou [ačkoliv stěžovatel v kasační stížnosti výslovně zmiňuje § 103 odst. 1 písm. d)] v ní namítány důvody odpovídající ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť stěžovatel namítá, že žalovaný a posléze krajský soud nesprávně posoudili zda splňuje podmínky pro udělení azylu dle § 12 a § 14 zákona o azylu [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpení podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpení pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tato není důvodná.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je cizinec pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Za pronásledování se pak dle § 2 odst. 6 téhož zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Stěžovatelem popisované problémy jednoznačně nelze podřadit pod pronásledování ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu, neboť mají původ v jednání soukromých osob (věřitelů). K stěžovatelově námitce, že ze strany ukrajinských státních orgánů se mu nedostane účinné ochrany, Nejvyšší správní soud uvádí, že v průběhu správního řízení bylo zjištěno, že stěžovatel se své problémy nepokoušel odpovídajícím způsobem řešit s pomocí státních orgánů své země původu. Za dostatečnou snahu v tomto směru nelze požadovat neformální konzultaci u známého policejního důstojníka. Dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu pouhou nedůvěrou občana ve státní instituce, zdůvodňovanou tvrzením, že nejsou schopny jej ochránit proti kriminálním živlům, nelze podřadit pod důvody

pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37, www.nssoud.cz).

K posouzení otázky udělení humanitárního azylu stěžovateli nutno poznamenat, že Nejvyšší správní soud (viz např. jeho rozsudek ze dne 15. 10. 2003, sp. zn. 3 Azs 12/2003, dostupný na www.nssoud.cz) setrvale vychází z názoru, že na udělení azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu nemá žadatel subjektivní právo a že správní orgán o něm rozhoduje na základě správního uvážení; jeho rozhodnutí přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu, a to z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Míra správního uvážení správního orgánu je tedy za situace, kdy se ustanovení § 14 zákona o azylu omezuje při určení důvodů, pro něž je možné humanitární azyl udělit, na konstatování, že se jedná o důvody hodné zvláštního zřetele, poměrně široká. Přitom prostor soudního přezkumu správních rozhodnutí u přiznání či nepřiznání humanitárního azylu je v souladu s citovaným judikátem naopak omezen, což však jistě ani ve vzájemné kombinaci neznamená, že by přiznávání humanitárního azylu mohlo být určováno pouhou libovůlí správního orgánu. Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. Zatímco tak v jiných právních předpisech reaguje zákonodárce na skutečnost, že není schopen předpokládat všechny situace, v nichž je určitý postup – zde poskytnutí azylu – vhodný či dokonce nutný, typicky demonstrativními výčty za účelem odstranění či alespoň zmírnění tvrdostí, v zákoně o azylu zvolil kombinaci dvou ustanovení obsahujících výčty taxativní a jednoho ustanovení umožňujícího pohledem humanitárních hledisek řešit situace nezahrnutelné pod předchozí dvě ustanovení. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá obecně z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 53, www.nssoud.cz). Ze správního spisu evidentně vyplývá, že u stěžovatele nejsou dány zvláštní okolnosti, které by případně mohly důvodem pro udělení humanitárního azylu, a není seznatelné jakékoliv pochybení při aplikaci § 14 zákona o azylu žalovaným. Situaci stěžovatele, který má problémy s kriminálním jednáním soukromých osob a ani se je nepokusil řešit s pomocí státních orgánů své země, nelze považovat za natolik tíživou, aby odůvodňovala užití ve své podstatě mimořádného a jen výjimečně použitelného institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Důvodem pro aplikaci tohoto institutu pak samozřejmě není ani stěžovatelem v kasační stížnosti uváděný kladný vztah k České republice.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění žádného z důvodů kasační stížnosti uplatňovaných stěžovatelem. Kasační stížnost proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec

jeho běžné úřední činnosti. Žalovanému proto nepřísluší právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 4 in fine ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 26. října 2006

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu